

Äldrenämnden
Tjänsteskrivelse till Äldrenämnden

Handläggare:
Marianne Pira

Digital nattillsyn i Uppsala kommun till personer med behov av nattlig tillsyn

Förslag till beslut

Äldrenämnden föreslås att besluta att

Att uppdra till äldreförvaltningen att upphandla tjänsten digital nattillsyn, med tillhörande IT-system.

Ärendet

Äldreförvaltningen har under 2019 påbörjat omställningsarbete med att öka de digitala inslagen i äldreförvaltningens verksamheter. Att arbeta med digitala tjänster som ersätter eller kompletterar trygghet till brukare och medarbetare har visat sig än viktigare under pandemin 2020. Brukare behöver en trygg och säker hemmiljö alla dygnets timmar, vilket tillgodosetts via fysiska besök planerade utifrån brukarens behov och verksamhetens möjlighet att genomföra.

I ett pilotprojekt har digital tillsyn prövats under våren 2020, med genomförande av Trygghetsjourens handläggare som arbetar med att besvara larm från brukare i ordinarie boende. I piloten har arbetssätt setts över och anpassats till de behov som uppstått för att klara en digital tillsyn, och tjänsten med tillhörande system har påvisat att en digital handläggning möter de behov som förväntas vid en tillsyn. Digital tillsyn ger trygghet till brukare och fördröjer inte insats av hjälp om behov av detta kan upptäckas via digitalt utförande.

De kostnader som uppstår i samband med fysiska tillsyner är både för medarbetare och fordon. Dessa kostnader kan delvis reduceras med digital tillsyn, men den främsta verksamhetsvinsten kommer genom att koncentrera medarbetare till de som har behov av fysiska besök för att klara sina nattliga behov. En digital tillsyn riskerar inte att störa och väcka upp brukaren, så kallad störd nattsömn. Frågor till personer som har digital tillsyn om upplevelsen visar att med bättre sömn minskar dagtrötthet och även nattlig oro som kan uppstå då personen blivit ofrivilligt väckt.

Uppsala kommun har tittat på hur andra kommuner infört digitala tillsyner, vilket införts i stora såväl som små kommuner runt om i landet. Systemet som testats i pilotprojekt visar att kommunens storlek inte spelar roll för användandet. Systemet visar också att digital tillsyn kan genomföras med trygghet och säkerhet som ställs på utförare. Lagkraven kring digital tillsyn är utredda och ses som säkra.

Vid en upphandling föreslås att en förnyad marknadsundersökning utgör underlag för att upphandla det system som mest har bäst effekt sett till brukare och medarbetare.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget väntas inte innebära någon kostnadsökning. Kostnader för Nattpatrullen väntas övergå till kostnader i Trygghetsjouren samt Larmgruppen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse

Äldreförvaltningen

Carina Juhlin

Förvaltningsdirektör

Förvaltning eller nämnd eller enhet
Rapport

Datum:
2020-08-14

Diarienummer:
ÄLN-2020-00622

Handläggare:
Marianne Pira

Version/DokumentID:

Utredning av digital nattillsyn på distans och övrig digital utveckling inom äldreomsorg i Uppsala kommun, Äldreförvaltningen

Innehåll

Bakgrund	3
Syfte.....	3
Omvärldsbevakning	4
Nyttorealiserings.....	4
Förutsättningar	5
Källor	6
Dokumenthistorik.....	6

Bakgrund

I den demografiberäkning som gjorts de senaste åren framkommer att andelen av + 80 åringar kommer att öka med omkring 44 %, medan den arbetsföra gruppen ökar med omkring 6%. Denna fördelning mellan människor med behov av vård och omsorg och arbetsföra kommer att ställa nya krav på de insatser som erbjuds inom kommunal verksamhet. Ett sätt att möta behov är att se över hur digitala hjälpmedel eller tekniska produkter kan göra individer mer självständiga och egenansvariga. Samtidigt behöver arbetssätt i vård och omsorg förändras för att människor ska räcka till där händer och empati behövs.

I Riktlinjer för biståndsbedömning¹ anges tillsyn som en trygghetsskapande omvårdnadsinsats, vilken kan beslutas av en biståndshandläggare och utföras av hemtjänsten. Trygghet kan också erbjudas genom trygghetslarm i vilket individen kan påkalla hjälp. Insatsen tillsyn beskrivs i riktlinjen enligt nedan

”Insatsen tillsyn är en trygghetsskapande insats som kan beviljas t.ex. om en person löper stor risk att falla i hemmet. Insatsen är främst avsedd för de som inte har larm eller som har svårt att använda larmet. Vid tillsynsbesök kan hjälp med behov av tillfällig natur utföras, t.ex. att ge ett glas vatten, öppna ett vädningfönster eller toalettbesök. Tillsyn kan även ske genom telefonkontakt. En person med behov av frekventa tillsynsbesök under dygnet bör informeras om andra boendeformer där nämnden lättare kan tillgodose sådant behov. Tillsyn beviljas inte för tid då den enskilde av annan anledning än behov av tillsyn har planerade besök av personal från hemvården.”²

Idag erbjuds tillsyn nattetid som ett fysiskt besök av medarbetare i Nattpatrullen. Denne åker hem till individen, genomför ett fysiskt besök i hemmet nattetid. Detta besök kan innebära att individens nattsömn störs av rörelser i hemmet. En störd nattsömn påverkar individens hälsa genom ökad dagtrötthet.

Syfte

I denna utredning samlas informationen om nuläget, förutsättningar som finns för att starta den digitaliserade vården och omsorgen, den lyfter fram de behov som skapas i digitaliseringens spår. Behovet är att erbjuda invånare med behov av trygghet, en tjänst som är trygghetsskapande. Med en tjänst avses en individuellt utredd och framtagen tjänst. Trygghetsskapande tjänst kan bestå av flera olika hjälpmedel, kopplade till olika digitala plattformar eller en fysisk kontakt tillika behov av ändringar i bostadssituationen.

1

[https://insidan.uppsala.se/Global/1_Insidan/Dokument/Mitt_kontor_Min_forvaltning/%c3%84ldref%c3%b6rvaltning/en/Styrdokument/riktlinjer%20bist%c3%a5ndsbed%c3%b6mning%20-%20%c3%84ldren%c3%a4mnden%20Uppsala%20kommun%20\(2\).pdf](https://insidan.uppsala.se/Global/1_Insidan/Dokument/Mitt_kontor_Min_forvaltning/%c3%84ldref%c3%b6rvaltning/en/Styrdokument/riktlinjer%20bist%c3%a5ndsbed%c3%b6mning%20-%20%c3%84ldren%c3%a4mnden%20Uppsala%20kommun%20(2).pdf)

2

[https://insidan.uppsala.se/Global/1_Insidan/Dokument/Mitt_kontor_Min_forvaltning/%c3%84ldref%c3%b6rvaltning/en/Styrdokument/riktlinjer%20bist%c3%a5ndsbed%c3%b6mning%20-%20%c3%84ldren%c3%a4mnden%20Uppsala%20kommun%20\(2\).pdf](https://insidan.uppsala.se/Global/1_Insidan/Dokument/Mitt_kontor_Min_forvaltning/%c3%84ldref%c3%b6rvaltning/en/Styrdokument/riktlinjer%20bist%c3%a5ndsbed%c3%b6mning%20-%20%c3%84ldren%c3%a4mnden%20Uppsala%20kommun%20(2).pdf) sidan 26

Omvärldsbevakning

Kommuner runt om i Sverige erbjuder tillsyn som trygghet i likhet med Uppsala kommun. Insatsen tillsyn beskrivs olika, där en kommun anser att inga övriga insatser är aktuella medan det i andra kommuner kan innebära att lindra oro, eller utföra en enkel insats som tex servera ett glas dryck.

Kommuner som har tillsynskamera:

Skellefteå kommun, Vara kommun, Karlstad kommun och Trelleborg kommun är några exempel som infört natttillsyn med kamera.

Vid ett särskilt boende i Uppsala (privat regi) används sensorer med mottagarenhet i armband Vilket även används som påkallande larm.

Andra alternativ för tillsyn är att installera en sensor som skickar en signal om positionering av specifik individ eller förekomst av okänd individ i sensorns avsökningsområde.

Nyttorealiserings

Behov: inom den kommunala verksamheten ses behov av att ge fortsatt hög känsla av trygghet för den äldre befolkningen. De kommer att inom en överskådlig tid både bli fler och ställa andra krav på sin upplevelse av trygghet. Ekonomiska behov finns av att minska kostnader som uppstår för insatser som kan utföras digitalt eller med mindre administration eller som självständigt utförande av innevånaren.

För natttillsyn finns ett uttalat behov av att övergå till en digital form på distans som inte stör nattsömn hos individen samt minskar de ibland långa sträckor som avverkas i samband med natttillsyn i hemmet.

Mål: Digitalisering skulle kunna bidra till att minska sociala klyftor som kan uppstå i den grupp som marginaliseras på grund av ålder, svårigheter med kommunikationen och funktionshinder som minskar tillgänglig samhällsservice.

Inom hemtjänsten finns behov av att förändra utförande av vissa tjänster, bland dem kan nämnas tillsyn. Digital tillsyn på distans är en trygghetsskapande tjänst som även minskar risken att individen väcks nattetid och får avbruten och dålig sömn.

Resurser: Med den framtida obalansen mellan arbetsföra och individer med behov av omsorg behöver resurser omorganiseras dit där händer behövs och teknik till där den är möjlig.

I den kommunala organisationen finns egna resurser för IT och teknik. Ett tidigt involverande av dem i den digitala implementeringen är nödvändig för förvaltningsplanering. Organisationen har en egen larmgrupp och jourverksamhet för larm. Inom denna grupp finns potential att utveckla nya tjänster som är trygghetsskapande.

Uppföljning: Hemtjänstens insatser ska vara till nytta för individen, ofta är detta ett subjektivt och måttens svåra konkretisera. När uppföljning av digitala tjänster följs upp behöver det göras utifrån en medvetenhet om att kvantitet inte är det enda framgångsmåttet. Individens upplevelse av att leva ett gott liv med de insatser som

står till buds behöver regelbunden kvalitativ mätning. En tjänst eller insats ska inte upplevas som ett problem för brukaren.

Förutsättningar

Juridiskt: Uppsala kommuns jurist har tagit ställning till användande av digitala tjänster under förutsättning att:

- Beslut om att använda tekniska lösningar ska bygga på individuella bedömningar och får inte fattas generellt. Varje teknisk lösning ska syfta till att hjälpa, stödja eller öka individens självständighet i vardagen.
- Individens samtycke ska inhämtas och dokumenteras. Samtycke kan vara inhämtat som, uttryckligt, konkluderat, presumerat eller inre, mer info om dessa finns att se i Socialstyrelsens meddelandeblad nr 12/2013 Tvångs- och skyddsåtgärder inom vård och omsorg för vuxna.
- Användande av trygghetskamera till vilken ett samtycke inhämtats ska inte ses som intrång i den personliga integriteten, som kartläggning av person eller övervakning av en persons personliga förhållanden.
- I klartext redogöra för när en teknik är ett myndighetsbeslut eller verkställighetsbeslut. Bedömning ska göras och tjänsten erbjudas utifrån om det är ett bistånd eller hjälpmedel.

Vid införande och användning av digital teknik ska följande rättslig hänsyn tas:

Individens grundlagsskydd mot frihetsberövande och andra frihetskränkande begränsningar (Regeringsformen (1974:152). Hälso- och sjukvårdslagen som reglerar drift och organisation av sjukvårdsverksamhet. Personuppgifter rörande dokumentation regleras av patientdatalagen (2018:355) samt socialstyrelsens föreskrifter SOFS 201:14 reglerar informationshantering och journalföring i hälso- och sjukvård. Behandling av personuppgifter inom socialtjänsten regleras i SoL (2001:454 och 2001:637). Dataskyddsförordningen (GDPR) reglerar hantering av personuppgifter. Den verksamhet kommunen är skyldig att tillhandahålla har behov av att behandla personuppgifter, och det ska ske i enlighet med GDPR.

Riskbedömning ska alltid göras avseende införande av ny teknik.

Kamerabevakningslagen kompletterar dataskyddsförordningen gällande att informera om att kamerabevakning sker, direkt till den enskilde. Slutligen gäller offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) angående handläggning vid registrering, utlämnande och övrig hantering av allmänna handlingar. Även reglering av tystnadsplikt och om förbud att lämna ut allmänna handlingar innehållande sekretess.

Organisatoriskt: en organisation vars syfte är att tillgodose trygghetsskapande tjänster och tekniska lösningar ansvarar för processen. Upphandling av trygghetsskapande teknik och tjänster i samarbete med Upphandlingsavdelningen,

Individens behov ska bedömas individuellt, bästa lösning presenteras och överenskommas med individen och dennes närmaste anhöriga. Digitala lösningar och tekniska hjälpmedel kan installeras och information ska finnas medarbetare tillhanda, utbildning av personalen sker, i hur produkt och tjänst kan användas. Tillika behövs en kontinuerlig bedömning att bästa tjänsten erbjuds individen.

Infrastruktur: De kommunala verksamheterna har olika förutsättningar gällande IT-infrastruktur. Fullt utbyggda nätverk finns på flera plats4er medan det i ordinärt boende inte tillhandahålls några kommunalt ägda nätverk. För att digitala tjänster ska kunna erbjudas ska krav på individuella uppkopplingar finnas för den erbjudna tjänsten. Användargränssnittet i tjänsten ska hantera uppgifter som faller under sekretess och denna måste säkerställas.

Förvaltning: Tjänsten erbjuds inom socialtjänstens handläggare och utförs av verksamhet inom förebyggande och jour. Systemtekniken förvaltas av IT i samarbete med leverantören.

Källor

Riktlinjer för biståndsbedömning -

[https://insidan.uppsala.se/Global/1_Insidan/Dokument/Mitt_kontor_Min_forvaltning/%c3%84ldref%c3%b6rvaltningen/Styrdokument/riktlinjer%20bist%c3%a5ndsbed%c3%b6mning%20-%20%c3%84ldren%c3%a4mnden%20Uppsala%20kommun%20\(2\).pdf](https://insidan.uppsala.se/Global/1_Insidan/Dokument/Mitt_kontor_Min_forvaltning/%c3%84ldref%c3%b6rvaltningen/Styrdokument/riktlinjer%20bist%c3%a5ndsbed%c3%b6mning%20-%20%c3%84ldren%c3%a4mnden%20Uppsala%20kommun%20(2).pdf)

Dokumenthistorik

Du kan ändra rubrikerna i tabellen eller ta bort hela avsnittet.

Version	Utförda förändringar	Skapat datum	Skapad av	Godkänt datum	Godkänd av
1		2020-08-14	Marianne Pira	ÅÅÅÅ-MM-DD	